

DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü

Firdevs.gunes@gmail.com

Özet

Dil eğitiminin önemli bir anahtarı olan dil bilgisi, tarihsel süreç içerisinde çeşitli aşamalardan geçmiştir. Önceleri harfleri okuma ve yazma sanatı olarak ele alınmış, ardından kurallar bütünü olarak görülmüş, günümüzde ise dilin ses, biçim, cümle ve metin yapısını inceleyen, anlam ve görevlerini ortaya koyan geniş bir alan olmuştur. Bu süreçte çeşitli türleri ortaya çıkmıştır. Bunlardan bilim ve okul dil bilgisi eğitim alanında kullanılmaktadır. Okul dil bilgisinin gelişimi çok sayıda bilim adamının çalışmasıyla yaklaşık bir yüzyıldan fazla sürmüştür. Böylece yeni bir dil bilgisi ortaya çıkmış ve bu dil bilgisinde eğitimdeki alanındaki çok sayıda bilimsel yaklaşım, yöntem ve kuraldan yararlanılmıştır. Yeni dil bilgisinin içeriği dil bilim uzmanları tarafından değil, dil eğitimi uzmanları ve eğitimciler tarafından belirlenmiştir. Eğitim sürecinde ise geleneksel, bilişsel, yapılandırıcı gibi çeşitli yaklaşım ve yöntemlerden yararlanılmıştır.

Günümüzde yapılandırıcı yaklaşımla dil bilgisi öğretilmektedir. Bu yaklaşımda yeni dil bilgisi, tümevarım modeli ve sezdirme yöntemi kullanılmaktadır. Sezdirme yönteminde dilin soyut kurallarını ezberlemeye değil, öğrencinin dil ve zihinsel becerilerini geliştirmeye ağırlık verilmektedir. Dil kurallarını sözlü bilgiler gibi aktarma yerine bilimsel bilgiler gibi deneysel etkinliklerle keşfetme üzerinde durulmaktadır. Öğrencilerin dilin mantığını ve işleyişini keşfetmeleri, öğrendiklerini okuma ve yazma çalışmalarında kullanmaları öngörülmektedir. Sezdirme yönteminde öğrencilerle birlikte dil olayı gözlenmekte, gözlemlerden kurallar oluşturulmakta, alıştırmalar yapılmakta, öğrenilenler zihinde yapılandırılarak uygulamaya aktarılmaktadır. Somuttan soyuta, özelden genele, değişimden kurala doğru ilerlenmektedir. Ülkemizde de benzer yaklaşımla dil bilgisi öğretilmektedir. Dil bilgisi, 2005 Türkçe Öğretim Programında ayrı bir ders olarak değil, Türkçe dersinin öğrenme alanları içinde verilmekte, dil bilgisi kural ve ilkelerinin sezdirilerek öğretilmesi yolu benimsenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeni dil bilgisi, dil bilgisi öğretimi, yapılandırıcı yaklaşım, sezdirme yöntemi

New Approaches in Teaching Grammar

Abstract

Language is the key to education is an important language skills, gone through several stages in the historical process. Previously been considered as the art of reading and writing letters, and then seen as a set of rules, the language, the sound today, format, sentence structure and text viewing, has a lot of meaning and setting out their duties. In this process, various types has been occurred. Grammar school

education in the field of science and used them. Work on the development of language skills to the school about a large number of scientists took more than a century. Thus emerged a new language, and this language in the field of education, a large number of the scientific approach, the method and the rule are used. The contents of the new language and not by experts in the language of science, the language is determined by education professionals and educators. Education is in the process of traditional cognitive, constructivist approach and a variety of methods have been used.

Today, language skills are taught by constructivist approach. In this approach, a new language, the induction process is used to model and discovery. Discovery method of memorizing the rules of abstract language, but to improve the student's language and cognitive skills are emphasized. Instead of transferring the rules of the language as oral information, focuses on exploring like experimental events. Students explore the operation of logic and language, reading and writing activities expected to use what they have learned. In the discovery language method, the students are observed, observations rules are created, the exercises performed, the lessons learned by configuring the application is transferred to the mind. From concrete to abstract, bottom-up, change the rule right on track. In our country, similar to the approach is taught in grammar. Language skills, not as a separate subject in the Curriculum 2005 Turkish, Turkish lessons are provided in areas of learning, grammar rules and principles adopted way to teach.

Key Words: New grammar, grammar teaching, constructivist approach, discovery method

1. Giriş

Dil çeşitli öğelerden oluşmaktadır. Bunlar küçükten büyüğe sıralandığında dili oluşturan en küçük öğeler sesler olmaktadır. Sesler tek başına değil, diğer öğelerle birleşince anlam kazanmaktadır. Bu birleşme bazı kurallara bağlı olarak gerçekleşmektedir. Seslerin yazılı dildeki karşılıkları harflerdir. Sesler ve harfler birleşerek heceleri, kelimeleri ve cümleleri oluşturmaktadır. Cümledeki kelimelerin dizilişi, işlevi, anlamı, kelime ve cümlelerden metin oluşturma gibi durumlar dil bilgisi alanına girmektedir. Dil bilgisi alanında, bir dili oluşturan ses, kelime, cümle ve metin gibi öğeler yapı, tür, görev, işleyiş ve anlam yönüyle incelenmekte ve çeşitli kurallar ortaya konulmaktadır. Bu süreçte dil bilgisini inceleme, araştırma ve öğretim yaklaşımları ile yöntemleri de önemli olmaktadır.

Eskiden dil bilgisi denilince dille ilgili kurallar akla geliyor ve öğrencilere bir dizi kural öğretiliyordu. Zamanla bu sınırlı anlayış ve uygulama değişmiştir. Günümüzde dil bilgisi bireyin dili iyi anlaması, iletişim kurması, zihinsel becerilerini geliştirmesi amacıyla öğretilmektedir. Dil bilgisi sadece bir iletişim aracı değil aynı zamanda dili tanıma ve öğrenmenin konusu olmaktadır. Çünkü dil bilgisi bir dili doğru kullanmak ve geliştirmek için gereklidir. Günümüzde yapılandırıcı yaklaşımla birlikte dil bilgisi öğretimi ayrıntılı olarak ele alınmış, dil bilgisi öğretiminin amaç, yaklaşım, yöntem ve süreçleri yeniden belirlenmiştir. Bu

yaklaşım ile birlikte dil bilgisi öğretiminin amacı, dilin kurallarını değil kendisini öğretmek olarak, belirlenmiştir.

DİL BİLGİSİ NEDİR?

Dil bilgisi, Latince “harf ve işaret” anlamındaki “gramma” kelimesi ile “harfleri yazma ve okuma sanatı” olarak açıklanan “grammatica” kelimesinden gelmektedir. Eskiden harf okuma- yazma sanatı olarak ele alınan dil bilgisi günümüzde bir dilin ses, biçim, cümle ve metin yapısını inceleyen, anlam ve görevlerini ortaya koyan geniş bir alan olmuştur. Bir dile hakim olan kuralların tümü olarak da açıklanan dil bilgisi alanı kendi içinde çeşitli alt dallara ayrılmaktadır. Dilin seslerini inceleyen dala ses bilgisi (fonetik), kelime ve şekilleri konu edinen alana şekil bilgisi (morfoloji), kelime ve şekillerin aralarındaki ilişkileri inceleyen kısma cümle bilgisi (sözdizimi), dilin anlam durumlarını inceleyen kısma ise anlam bilgisi (semantik) denilmektedir. Dil bilgisi hem bu alt dallardaki gelişmeleri hem de bunlar arasındaki ilişkileri kapsamaktadır.

Dil bilgisi günümüze kadar çeşitli biçimlerde tanımlanmıştır. Jean-Pierre Cuq, bu tanımlarda vurgulanan görüşleri dört grupta toplamıştır. Buna göre dil bilgisi;

- Bir dili doğru konuşmak için oluşturulan düzenleyici ilke ve kurallar bütünü,
- Bir dilin ilkelerini inceleyen eğitsel etkinlikler, doğru konuşma ve yazma sanatı,
- Dilin iç işlevleri üzerine geliştirilen bir teori ve aynı zamanda gözlem aracı,
- Dile ilişkin öğretilecek açıklayıcı, süreçsel ve koşul bilgileri(Cuq,2003),olmaktadır.

Görüldüğü gibi dil bilgisi, düzenleyici ilke ve kurallar, eğitsel etkinlikler, konuşma ve yazma sanatı, dil teorisi, dili gözleme aracı, açıklayıcı, süreçsel ve koşul bilgileri gibi farklı yönlerden ele alınmaktadır. Bunlara son yıllarda eğitim ve okul boyutu da eklenmiştir.

Dil bilgisi eski bir alandır. En eski dil bilimcilerin Hintliler olduğu ve M. Ö 335’li yıllarda dil bilgisi öğretildiği bilinmektedir. Batıda dil bilgisinin kurucusu olarak Aristoteles kabul edilmektedir. Romalılar ile İskenderiye dil okulunun dil bilgisi ve sözlük konusunda önemli çalışmalar yaptığı bilinmektedir. Orta çağda dil bilgisi “dil sanatının üçte biri” ve “eğitimin temeli” olarak kabul edilmiştir. Rönesans döneminde İtalyanca, Almanca, İngilizce, Fransızca gibi çeşitli dillerin dil bilgisi kitabı yazılmıştır (Smith,2007, Cuq,1996). Ardından 1660 yılında Amauld ve Lancelot, “Genel Dil bilgisi ve Mantık” kitabını, 1662 yılında Amauld ve Nicole, “Düşünme Sanatı ve Mantık” kitabını, 1767 yılında Beauzée “Genel Dil Bilgisi” kitabını yazmışlardır. Eski Türkler’den Emeviler’e ve Osmanlılara kadar Türk ve İslâm dünyasında da çeşitli dil bilgisi kitapları ve sözlüklerin yazıldığı görülmektedir. Bizde ise 1858 yılında Rüştiyelerin açılması ile birlikte dil bilgisi öğretimi okul programlarına girmiştir. Cumhuriyet döneminde Dil Encümeni “Alfabe ve Dil bilgisi” hakkında iki rapor hazırlamış, 1928 yılında Lâtin harfleri

TBMM'de kabul edilmiştir. Ardından 1932 yılında ' Türk Dili Tetkik Cemiyeti' kurulmuştur. Böylece ilk ve ortaöğretim düzeyinde dil bilgisi kitapları yazılmaya başlanmıştır.

Dil Bilgisi Türleri

Dil bilgisi 18. yüzyıla kadar filozofların çalıştığı bir alan olduğundan uzun yıllar düşünme ve mantıkla ilişkilendirilmiş, hem dilin hem de aklın temsilcisi olarak görülmüştür. Bu durum 19. yüzyıla doğru değişmeye başlamış, dil bilgisinin dille ilgili bir alan olduğu, kendine özgü içeriğinin ve kurallarının ortaya konulması gerektiği düşüncesi yayılmıştır. Bunun üzerine dil üzerinde çalışmalar başlamış, dilleri inceleyen, karşılaştırmalı dil bilgisi, bir dilin tarih ve zaman içindeki gelişmesini inceleyen tarihî dil bilgisi, bir dilin belirli bir zamandaki durumunu konu edinen tasvirî dil bilgisi gibi alanlar ortaya çıkmıştır. Böylece dile yönelen dil bilgisi 19 ve 20. yüzyılda eğitim alanına girmiş, her ülkede çeşitli dil bilgisi kitapları yazılarak ' okul dil bilgisi ' oluşturulmuştur.

Tarihsel süreç içerisinde dili farklı açılardan ele alan ve inceleyen çeşitli dil bilgisi türleri ortaya çıkmıştır. Bu konuda uzun bir liste oluşturulabilir. Örneğin klâsik veya geleneksel dil bilgisi denilen' Biçimbilimsel Dil Bilgisi, Üretimci ve Dönüşümcü Dil Bilgisi, Kavramsal-İşlevsel Dil Bilgisi, Söyleyiş Dil Bilgisi, Metinsel Dil Bilgisi' gibi. Okullarda hangi bilgilerin verilmesi gerektiği tartışmaları sonucu' Eğitim Dil Bilgisi ya da Okul Dil Bilgisi ' ortaya çıkmış, bunların özellikleri dönüşümcü ve paylaşımcı olarak nitelendirilmiştir. Son yıllarda ' Metin Dil Bilgisi ve Yararlı Dil Bilgisi' gündeme gelmiştir. Arrivé, Gadet ve Galmiche tarafından' İşlevsel Dil Bilgisi ile Paylaşımcı Dil Bilgisinin' özellikleri sıralanmıştır. Besse ve Porquier tarafından "Ara Dil Bilgisi" kavramı ortaya atılmış ve tanımlanmıştır. Derken geleneksel dil bilgisi ile yeni dil bilgisi ayrımı yapılmış ve Yeni Dil Bilgisinin özellikleri belirlenmiştir. Bunlara kelime dil bilgisi, cümle dil bilgisi, metin dil bilgisi, şiir dil bilgisi ve sözlü dil bilgisi de eklenmiştir. İleride dil bilgisi türlerine yenilerinin ekleneceği ve bu listenin uzayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada eğitim dil bilgisi ya da okul dil bilgisi ele alındığından bu alandaki gelişmeler aşağıda verilmektedir.

Okul Dil Bilgisi

Eğitim alanında iki tür dil bilgisi kullanılmaktadır. Birincisi ilkokuldan üniversiteye kadar öğretilen " okul dil bilgisi" ikincisi ise inceleme ve araştırma amaçlı ele alınan "bilim dil bilgisi"dir. Dili çeşitli araştırmalarla bilimsel olarak inceleme, kurallarını ve işlevlerini ortaya koyma çalışmaları bilim dil bilgisinin alanına girmektedir. Okul dil bilgisi ise öğrencilere öğretmek için oluşturulmuş özel bir dil bilgisidir.

Okul dil bilgisi oluşturma çalışmaları Fransa'da 1780 yıllarında başlamış ve 1870 yıllarına doğru ilk aşaması tamamlanmıştır. Okul dil bilgisinde öğretilecek içeriğin belirlenmesi yaklaşık bir yüzyıldan fazla sürmüştür. Bu anlayış 1823 yılında Noël ve Chapsal'ın"Yeni Dil Bilgisi" kitabıyla yazılmaya, uzun çalışmalar sonunda 19. yy doğru belirginleşmeye ve 1920'li yıllarda okullarda öğretilmeye başlanmıştır.

İkinci okul dil bilgisi anlayışı 1960'lı yıllarda gündeme gelmiş, bu dil bilgisinde genel dil bilgisinde verilen öğelerin bazıları çıkarılmış, diller arası inceleme yapmaya, dili sosyal bilimlerde kullanmaya ve mantık geliştirmeye uygun becerilere ağırlık verilmiştir. Bu anlayış 1970' li yıllara doğru tekrar değişerek üçüncü okul dil bilgisi anlayışı ortaya atılmıştır (Baratte, 2010). Dördüncü okul dil bilgisi anlayışı ise 1995 yılından bu yana okullarda uygulanmaktadır. Eğitim alanında birinci ve ikinci okul dil bilgisine geleneksel, üçüncü ve dördüncü okul dil bilgisi anlayışına ise 'yeni dil bilgisi' denilmektedir (Vargas, 2003).

Jean-Pierre Cuq, Besse, Porquier gibi çok sayıda uzman genel dil bilgisi ile okul dil bilgisini içerik yönüyle ayırmaktadırlar. Bunlar "Okuldaki eğitim- öğretimin amacı dil bilimciler tarafından belirlenen ve tanımlanan dil bilgisini öğretmek değil, tersine dil eğitimi uzmanları ve eğitimcilerin tanımlarını öğretmektir. " demektedirler (Besse ve Porquier,1991). Okul dil bilgisi, dil biliminin içerdiği her konuyla ilgilenmez, uzman dil bilimcilerin tanım ve açıklamalarını içermez Okul dil bilgisi daha çok öğrenen birey ya da öğrencinin ihtiyacına uygun, eğitimin amaçlarıyla uyumlu, dil becerileri geliştirmeye yararlı ve gerekli olan tanımlarla ilgilenmektedir. Eğitime uygun kavramlar seçilmekte, incelenecek örnekler belirlenmekte ve dil bilgisinin deneysel yönünden de yararlanılmaktadır (Mpanzu, 2011). Bu konuda ders kitapları da önemli olmaktadır. J. P. B Allen:"Okul dil bilgisi kitabının yazarı ideal bir konuşmacı veya yazarın konuşma ve yazma becerilerini ölçüt alarak almak yerine, dil bilgilerini henüz keşfetmeye çalışan öğrencilere yardım edebilecek kuralları, şemaları, tanımlara öncelik vermeli, bunları öğrencinin düzeyine ve ilerleme durumuna göre aşamalı olarak sıralamalıdır. " demektedir (Cuq, 2003; Mpanzu,2011).

Yeni Dil Bilgisi

Okullarda yaklaşık yüz yıldır geleneksel dil bilgisinin etkisi sürmektedir. Çünkü geleneksel yaklaşımı savunan uzmanlar dilin ayrıntılı olarak öğretilmesi gerektiği üzerinde ısrarla durmaktadırlar. Peytard ve Genouvrier 'in belirttiği gibi" Bu anlayışla yapılan eğitim sonunda öğrenciler dil analisti oldular. Yani doktor olacak düzeyde dili derinlemesine incelediler ve gereksiz ayrıntılara girdiler. " (Poulin,1980). Ayrıca dil bilgisi örneklerini göstermek için günlük dildeki metinler yerine büyük edebî yazarların eserlerinden alınan metinler kullanıldı. Yani öğrenciler eski metinlerle daha fazla karşılaştılar. Bu konudaki araştırmalar, geleneksel dil bilgisini okuldaki en başarılı öğrencilerin bile öğrenemediğini göstermektedir. Eğitim sürecinde bilimsel kurallara uygun yöntemlerden yararlanılmadığı, dilin mantığını keşfetmeye değil kurallarını ezberlemeye yönelik olduğu, zihinde kalıcı etkinliklere yer verilmediği, yapay bir ilerlemenin gerçekleştiği, öğrenci psikolojisine dikkat edilmediği ve dil bilgisi korkusunun oluşturulduğu vurgulanmaktadır (Poulin,1980).

Geleneksel dil bilgisi hakkında yapılan bazı araştırmalar ise öğrencilere çok sayıda dil bilgisi teriminin öğretildiğini göstermektedir. Örneğin Kebek'te 1964 yılında yayınlanan "Fransızca Dil Bilgisi Alıştırmaları" adlı kitapta, tekil, çoğul,cins - özel isim, sıfatlar, fiiller, edatlar, zarflar derken ortalama 140 terim bulunmuştur. Bazı

kitaplarda ise kullanılan terim sayısı 692 olarak saptanmıştır. Dil bilgisi öğrenirken öğrencilerin her kelime ve terimi bilinçli olarak incelemesi, öğrenmesi ve diğerlerinden ayırması gerekmektedir. Oysa ders kitaplarında bu kadar çok dil bilgisi teriminin olması, öğrencinin bunları karıştırmasına, öğrenmekte ve zihnine yerleştirmekte güçlük çekmesine neden olmaktadır. Bu konuda Wittwer tarafından yapılan bir araştırma, bazı dil bilgisi kurallarının çocuklar için bir anlam ifade etmediğini, yaz tatilinde iki aylık sürede öğrencinin öğrendiği bütün dil bilgisini unuttuğunu ortaya koymaktadır Fransa'da büyük eğitim reformu yapan M. Rouchette, "Kolej öğrencilerinin sonuçları oldukça net, bu dilbilgisinin 16 yaşından önce öğrencilere öğretilmesi yasaklanmalı, daha ileri yıllarda sonra başlanmalı. " demektedir (Poulin,1980).

Geleneksel dil bilgisine yönelik bu eleştiriler ile dil bilimi ve eğitimdeki gelişmeler, dil eğitiminin sorgulanması ve işlevlerinin gözden geçirilmesini gerektirmiştir. Bu durum yeni arayışları ve çalışmalarını gündeme getirmiştir. Bu çalışmalar dil bilgisi öğretimini de etkilemiş, 1970'li yıllardan sonra yeni dil bilgisi gündeme gelmiştir. Yeni dil bilgisi çok sayıda bilim adamının çalışmasıyla ortaya çıkmıştır. Dil bilgisi öğretiminde eğitim alanındaki çok sayıda bilimsel yaklaşım, yöntem ve kuraldan yararlanılmıştır. Önceki yıllarda dilbilimcilerin çoğu yapısalcı, geleneksel ve dönüşümcü dil eğitimi konusundaki sorunlarla ilgilenmiyordu. Oysa yeni dil bilgisi eğitim bilimiyle harmanlanmış, öğrencinin dilin işlev ve kurallarını aktif olarak öğrenmesi, dilin mantığını ve işleyişini keşfetmesi, bunları okuma ve yazma sürecinde kullanmasına odaklanmıştır. Bu nedenle dil bilgisi öğretiminde geleneksel, bilişsel, yapılandırıcı yaklaşım gibi eğitim yaklaşımlarından yararlanılmıştır. Her yaklaşımın dil bilgisi amacı, anlayışı ve yöntemi diğerinden farklıdır. Bu gelişmelerle dil bilgisi alanı eğitim alanına daha fazla yakınlaşmıştır (Guay, 2011).

Yeni dil bilgisi anlayışında dil bilgisi öğretimi bir amaç değil araç olarak ele alınmaktadır. Dil bilgisi, yazım kuralları, kelimeleri daha iyi okuma ve yazma, dil ve zihinsel becerileri geliştirme gibi etkinliklerle birlikte yürütülmektedir. Amaç yazılı ve sözlü ifadenin iyileştirilmesidir. Böylece dil bilgisi okulda yeni bir anlam kazanmakta, etkinliklerle dil bilgisi öğretilmekte ve bunlar dil öğrenme alanının etkinlikleriyle birleştirilmektedir. Dil bilgisi kuralları peş peşe sırayla değil, sözlü ve yazılı dil etkinlikleri içinde verilmektedir. Bu anlayışta bir dili öğrenirken onun kurallarını ezberlemek yerine mantığı keşfedilmektedir. Bu yönüyle yeni dil bilgisi karanlığın üzerine doğan güneş gibidir (Guay, 2011). Yeni dil bilgisi yapılandırıcı yaklaşımın ilkelerinden hareketle, öğrenciyi öğrenme sürecinin merkezine yerleştirmekte, dil bilgisi öğretimini ise öğrencinin ilerleme hızına bağlı aktif ve yaratıcı bir süreç olarak görmektedir (Cuq ve Gruca, 2005).

Son yıllarda geleneksel dil bilgisinin yerini artık yeni dil bilgisi almaktadır. Yeni dil bilgisi 1970'li yıllardan bu yana Kanada, İsveç, Belçika, Fransa, İspanya gibi ülkelerde öğretilmektedir. Bu anlayış öğretmenin dil bilgisi eğitimi anlayışı ile yöntem ve tekniklerini tamamen değiştirmesini gerektirmektedir (Guay, 2011). Aşağıda geleneksel ve yeni dil bilgisi anlayışları arasındaki farklar verilmektedir.

Geleneksel Ve Yeni Dil Bilgisi Farkı

Aşağıda geleneksel ve yeni dil bilgisi arasındaki farklar teorik çerçeve, amaçlar, içerik, terimler, etkinlikler ve yöntem yönüyle karşılaştırmalı olarak verilmektedir.

TEORİK ÇERÇEVE	
Geleneksel dil bilgisi <ul style="list-style-type: none"> Dil bilgisi konuları dil bilim uzmanları tarafından belirlenir ve açıklanır. Dil bilimine uygun her konu alınır, derinlemesine incelenerek en ince ayrıntılara girilir. Öğretilen kuralların çoğu günlük dilde kullanılmaz. Örnekler için kullanılan metinler büyük edebî yazarlardan alınır. Dilin kuralları genellikle ezberlenir. 	Yeni dil bilgisi <ul style="list-style-type: none"> Dil bilgisi konuları dil eğitimi uzmanları ve eğitimciler tarafından belirlenir ve açıklanır. Öğrencinin ihtiyacına uygun, dil becerilerini geliştirici tanımlar ve kurallar ele alınır. Dilin kullanımına ağırlık verilir. Günlük dildeki metinlere de yer verilir. Eğitim alanındaki bilimsel yaklaşım, yöntem ve kurallardan yararlanır. Dilin mantığını keşfetmeye öncelik verilir.
AMAÇLAR	
Geleneksel dil bilgisi <ul style="list-style-type: none"> Dil bilgisi zorunlu ve temel amaç olarak alınır. Öğrencilere dil bilgisinin bütün içeriği öğretilir. Öğrencileri bir üst okula hazırlamak için dil bilgisi eğitimi gereklidir. 	Yeni dil bilgisi <ul style="list-style-type: none"> Dil bilgisi dil eğitimi için araçtır. Öğrencilerin dil ve zihinsel becerilerini geliştirmek amacıyla öğretilir. Yeni eğitim anlayışında gerekli olan dil bilgisi öğretimi yapılır.
İÇERİK	
Geleneksel dil bilgisi <ul style="list-style-type: none"> Dil bilgisinin bütün içeriği üzerinde durulur. İlkokuldan itibaren bütün konular yoğun biçimde öğretilir. Her yıl bir önceki yılın konuları gözden geçirilir. Dil bilgisi programı çoğu sınıflarda tekrar eder ve birbirine benzer. Dil olayları açıklanarak öğretilir. Temel içerik dil bilgisi kuraları ve kelimedir. 	Yeni dil bilgisi <ul style="list-style-type: none"> Günlük dildeki dil bilgisi olayları üzerinde durulur. Dil ve zihinsel beceriler için gerekli olanlar öğretilir. Az kullanılan dil olayları basit düzeyde verilerek işlek ve kullanışlı dil bilgisi öğretilir. İlk okuldan itibaren dil bilgisi içeriği aşamalı ve dengeli olarak verilir. Dil olayları açıklama, süreç ve koşul bilgileri ile birlikte öğretilir. Temel içerik cümle ve metindir.
TERİMLER	

Geleneksel dil bilgisi	Yeni dil bilgisi
<ul style="list-style-type: none"> Dil bilgisi alanındaki terimlerin çoğu öğretilir(140 ile 700 arasında terim). Üst düzey dil geliştirir. Daha ince ve ayrıntılı isimler öğrenmeyi gerektirir. 	<ul style="list-style-type: none"> Bütün dil bilgisi terimlerini kullanmak yerine 20 kadar terim yeterli görülür. Dil bilgisi terimlerinin çoğu azaltılır, dil bilgisi eğitimin etkili olması öne çıkarılır.
ETKİNLİKLER	
Geleneksel dil bilgisi	Yeni dil bilgisi
<ul style="list-style-type: none"> Alıştırmalar daha çok yapısal dil bilgisi anlayışı ile çözümlene yapılır. Dil bilgisi kuralları peş peşe sırayla öğretilir. 	<ul style="list-style-type: none"> Etkinlikler 5 işlem üzerinde yapılandırılır (toplama, çıkarma birleştirme, ekleme değiştirme). Öğrenci düzeyine uygun sözlü ve yazılı etkinlikler kullanılır.
YÖNTEM	
Geleneksel dil bilgisi	Yeni dil bilgisi
<ul style="list-style-type: none"> Dil bilgisi öğretiminde, kural veya tanımlama, gözlem ve uygulama örnekleri yapma sırası izlenir. Bu yöntemin özellikleri: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Tümdengelim, ✓ Soyuttan somuta, ✓ Kuraldan uygulamaya, ✓ Genelden özele, ✓ Keşfetme süreci yoktur. 	<ul style="list-style-type: none"> Dil bilgisi öğretiminde, gözlem yapma, keşfetme (muğlaklıktan açıklığa),kural veya genelleştirme (açıklama),alıştırma yapma, uygulamaya aktarma sırası izlenir. Bu yöntemin özellikleri: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Tümevarım, ✓ Somuttan soyuta, ✓ Değişimden kurala, ✓ Özelden genele ve ✓ Keşfetmeye dayalıdır.

Yukarıdaki tabloda iki tür dil bilgisi hakkında temel bilgiler verilmiştir. Bu tablo daha da ayrıntılı hazırlanabilir. Görüldüğü gibi yeni dil bilgisi biçimden ziyade mantığı, dilin kurallarından çok dilin kendisini öğretmeyi amaçlamaktadır. Öğretim sürecinin merkezine dil bilgisi kurallarını değil öğrenciyi yerleştirmekte, öğrenciye uygun bir dil bilgisi anlayışını benimsemektedir. Bu anlayışın yayılması öğretmenlerin yeni dil bilgisi hakkında bilinçli olmaları ve iyi öğretmelerine bağlı bulunmaktadır.

Dil Bilgisi Öğretimi

Çocuklar küçük yaşlardan itibaren çevresiyle etkileşerek ve konuşarak dille ilgili bazı kuralları öğrenirler. Bu kuralları kullanarak iletişim kurarlar. Dil bilgisini öğrenme süreci okul öncesi dönemde sözlü olarak başlamakta, okulla birlikte yazılı ve sözlü olarak devam etmektedir. Dil bilgisi, bir cümleyi, bir eylemi, bir sıfatı ya da bir metni anlamak için gereklidir. Bu nedenle okuma yazma öğretimiyle birlikte dil bilgisi öğretimine de başlanmaktadır. Kelime tanımadan okuma işlemi

yapılamaz. Dil bilgisi başlangıçta öğrencilerin kelime tanıma ve okuma becerilerini geliştirmektedir. Ayrıca öğrencilerin dil ve zihinsel becerilerini geliştirmeleri, bir dili güzel, etkili ve doğru kullanmaları açısından dil bilgisi çok önemli olmaktadır. Bunlara ek olarak bir dili tanımak, öğrencilerde dilin yaratıcı bir işlem olduğu düşüncesini geliştirmek, yazma ve konuşma zevki vermek, dilin işlevlerini keşfetmek, anlama, düşünme ve ifade etme becerilerini geliştirmek açısından dil bilgisi önemli katkılar sağlamaktadır. Dil bilgisi aynı zamanda öğrencilerde üst düzey dil bilgilerini geliştirme ve sağlamlaştırma aracı olmaktadır (Francoeur-Bellavance,1992).

Dil bilgisi öğretiminde günümüze kadar çeşitli yaklaşım ve modeller uygulanmıştır. Bunlar alanda çeşitli içerik, yöntem ve teknikleri gündeme getirmiştir. Aşağıda uygulanan bazı yaklaşım, model ve yöntemler verilmektedir.

Dil Bilgisi Öğretim Yaklaşımları

Dünyamızda 1900'li yıllardan günümüze kadar çeşitli dil bilgisi öğretim yaklaşımları uygulanmıştır. Bunların amaç, ilke ve yöntem bakımından birbirinden farklı özellikler taşıdığı, tarihsel süreç içerisinde önemli değişiklikler geçirdiği görülmektedir. Eskiden geleneksel, kelime, kültür ve davranışçı gibi yaklaşımlar uygulanıyordu. Eğitim sürecinde ise dil bilgisi kuralları ve kelime öğretimine ağırlık veriliyordu. Bu anlayış 1950' li yıllara doğru değişmeye başlamıştır. Dil öğretiminde iletişim kurma ve dilin günlük yaşamda kullanılması ön plana çıkmıştır. Öğretim sürecinde etkili iletişim kurma becerilerine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Günümüzde "Dil, sosyal etkileşim aracıdır. " görüşü gündeme gelmiştir. Bu anlayışa göre bireyler toplumda çeşitli rol ve görevleri yerine getiren "sosyal aktörler"dir. Sosyal aktörler görevlerini yerine getirirken dili çeşitli alanlarda kullanırlar. Bu nedenle eğitim sürecinde dil becerileri yanında zihinsel, duygusal ve sosyal becerilerin geliştirilmesine de önem verilmekte, çeşitli etkinlik, görev ve projelerle dil bilgisi öğretimi yapılmaktadır.

a. Geleneksel Yaklaşımlar: Dünyamızda dil bilgisi öğretiminde kullanılan en eski yaklaşımlardır. Bu yaklaşımlar aşağıda açıklanmaktadır.

1. Dil Bilgisi Yaklaşımı: Bu yaklaşıma göre dil kurallardan oluşur. Dil kurallarını öğrenen kişi dili iyi kullanır. Bu nedenle dil öğretiminde öncelik dil bilgisi öğretimine verilir. Dil bilgisi konuları belirli bir sıra içinde aşamalı olarak öğretilir. Öğretim sürecinde dilin temel kuralları, kavramları, kelime ve cümle yapıları üzerinde önemle durulur. Dil kuralları öğrencilere ezberletilir. Karışık ve zor dil bilgisi kurallarının ayrıntılarına kadar inilir. Ders kitapları dil bilgisi ağırlıklıdır. Kitaplarda ders ve bölümlerin adı bile dil bilgisi konularıyla oluşturulur. Örneğin isimler, özel isimler, filler, zamirler gibi (Puren,2004). . Ortaçağdan günümüze kadar gelen bu yaklaşım Fransa, Almanya, İtalya, İngiltere, İspanya gibi ülkelerde 1950'li yıllara kadar uygulanmıştır. Önceleri Lâtinçe, Yunanca ve Arapça'nın öğretiminde, daha sonraları diğer dillerin öğretiminde kullanılmıştır. Ülkemizde de ilk, orta ve yüksek öğretimde uzun yıllar uygulanmıştır.

2. Kelime Yaklaşımı: Bu yaklaşım 1890'lı yıllarda dil bilgisi yaklaşımı ile dil bilgisi-çeviri yöntemine tepki olarak doğmuştur. Bu yaklaşımda daha önceden uygulanan

dil bilgisi öğretimi yerine kelime öğretimine ağırlık verilmiştir. O yıllarda dil öğretiminde “Öğrenciye öğretilcek ilk şey dilin öğeleri, yani kelimelerdir. ” düşüncesi yaygındı. Bu anlayıştan hareketle dil öğretiminde öncelik kelime öğretimine verilmiştir. Ders kitaplarındaki kelimelerin öğrencilerin ilgilerine uygun ve yakın çevresinde kullanılanlardan seçilmesine dikkat edilmiştir. Böylece öğrenilen dil ile günlük yaşam arasında bağ kurulmuş, öğrencilere çok sayıda ve çeşitli kelimelerle dil öğretilmiştir. Kelime yaklaşımıyla 1900 yıllarında hazırlanan kitaplarda derslerin adı “Evde”, “Sınıfta”, “Bahçede”, “Pazarda”, “Parkta”, “Oyun Bahçesinde” gibi belirlenmiştir. Öğretim sürecinde izlenen temel kural ise önce somut kelimeler vermek, bunların anlamlarını somut eşyalarla veya öğrencinin gözü önündeki öğelerle öğretmektir. Ardından aşama aşama soyut kelimelere geçilmiştir. Kelime öğretimine önce sınıfta ve çevredeki eşyalarla başlanmış, gerektiğinde resim ve çeşitli görsel araçlar da kullanılmıştır. Bu yaklaşım doğrudan öğretim yöntemiyle birlikte uzun yıllar uygulanmıştır (Güneş,2013).

b. Davranışçı Yaklaşım: Bu yaklaşımın amacı öğrencinin davranışlarını değiştirmek ve istenilen davranışları öğretmektir. Bir davranış veya bilgi bireyde otomatik hale gelinceye kadar tekrar edilir. Olumlu davranışlar pekiştirilir ve alışkanlık oluşturulur. Bu uygulama dil bilgisi öğretiminde de söz konusudur. Skinner, dil öğretimi davranışçı modelin merkezine yerleştirmiştir. Skinner’e göre “Dil, bir davranıştır. ” Diğer davranışlar gibi uyarıcı-tepki bağlamında çeşitli tekrar ve taklitlerle öğretilir. Geleneksel kurallara bağlı ve kuralcı bir dil bilgisi anlayışıyla hep isim, fiil, zamir gibi konular öğretilmiş, yoğun alıştırmalar yapılmıştır (Mpanzu, 2011). Çoğu zaman dil bilgisi kuralları ezberletilmiştir. Öğretim sürecinde iyi uyarıcılar kullanma, sürekli tekrar yapma, öğrencinin olumlu davranışlarını pekiştirme, alışkanlık oluşturma öngörülmüştür. Bu şekilde yürütülen dil bilgisi öğretimi anlayışı, kullanılan ve yaşayan dilin bir kısmını öğretmesi ve anlamayı geride bıraktığı yönüyle çok eleştirilmiştir. Bilişselciler, davranışçıların dil bilgisini iyi öğretemediklerini iddia etmişlerdir. Geleneksel dil bilgisi kitaplarında gördükleri tutarsızlıkları örnek olarak göstermişlerdir. Chomsky “Dil öğretimi mekanik hale getiriyor. ” diyerek sert eleştiriler yapmıştır (Güneş, 2013). Dünyamızda uzun yıllar uygulanan bu yaklaşım dil ve zihinsel becerileri geliştiremediği, öğrencileri şartlandırdığı gibi nedenlerle yoğun eleştiriler almış ve zamanla terk edilmiştir (Güneş, 2013, Bailly,1997).

c. Bilişsel Yaklaşım: Dünyamızda 1970-1980 yılları çoğu yazar ve araştırmacı tarafından dil öğretimi alanında kriz yılları olarak kabul edilir. Çünkü uzun yıllar davranışçı yaklaşımla yapılan dil öğretimi alanda ciddi sorunlara neden olmuştur. Bu sırada bilişsel psikoloji araştırmaları ve Avrupa Konseyinin çalışmaları üzerine bilişsel, kavramsal-işlevsel, iletişimsel gibi yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. İletişimsel yaklaşımda öğrenenin dili işlevsel kullanması amaçlanmıştır. Bu yaklaşımlar dünyamızda 1970-1990 yılları arasında ikinci dil öğretiminde de uygulanmıştır

Bilişsel yaklaşımının en önemli temsilcisi Noam Chomsky’e göre dil edinilmektedir. Dil edinim süreci insanlarda genetik bir donanımla gerçekleşmektedir. Çocuklar 12 aylıkken ilk kelimelerini söylemekte,18 aylıkken de ansızın dil bilgisi gelişmektedir. Çocuklarda dil bilgisi diğer öğrenme süreçlerinden tamamen farklıdır. Bir başka ifadeyle Chomsky, çocukların dil edinmek için (bilgisayar gibi) özel olarak

programlandığını açıklamaktadır. Chomsky'e göre çocuklarda dil edinim süreci zihinsel işlemlerden tamamen bağımsız gelişmektedir. Çocuklar dili bilinçli olarak öğrenme yerine, sosyal koşullara bağlı olarak edinmektedirler (Mason, 2001). Chomsky ve öğrencileri, 1960'larda dil konusunda ortaya atılan bazı düşüncelere karşı çıkmışlardır. Onlara göre dili oluşturan öğeler, yani söz dizimi, anlam bilgisi, ses bilgisi vb. bilgiler, beyinde genetik ve modüllü bir donanımla bulunmaktadır. Birey dilin kurallarından ve sisteminden hareket ederek, cümleleri anlamakta ve diğerlerine aktarmaktadır. Dil sistemi tamamen insana özgüdür. Birey, dili öğrenmek için temel bir yeteneğe ve evrensel bir dil bilgisine sahiptir. Bilişsel yaklaşım dil bilgisi öğretimi konusuna doyurucu bir açıklama getirememiştir. Bu nedenle alanda uzun yıllar davranışçı dil yaklaşımı etkisini sürdürmüştür (Güneş,2013).

1. İletişimsel Yaklaşım: Bu yaklaşım Puren'e göre dil bilgisi, kelime ve kültür yaklaşımlarına iletişim boyutunun eklenmesiyle oluşmuştur (Puren 2004). Dilin kuralları değil dilin kullanımı esas kabul edilmiştir. Bu yaklaşıma göre dil bir iletişim aracıdır. İletişim kavramı bu yaklaşımın en önemli ve temel kavramıdır. Bu yaklaşımın temel özelliklerinden biri, dilin hem işlevsel hem de yapısal özelliklerini ele almasıdır. İletişimsel yaklaşımda dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört alanın becerilerini geliştirme üzerinde durulur. Bunların hepsi öğrenenin dil ihtiyaçlarına göre belirlenir(Puren 2004). Öğretim sürecinde gerçek iletişim alıştırmalarına ağırlık verilir. İçeriğin düzenlenmesi işlevsel- kavramsal yaklaşıma göre yapılır. Bu yaklaşıma göre dilin özel yönlerini ve kurallarını tanımak yeterli değildir, dilin kullanım kurallarını da öğrenmek gerekir. Bu kurallar öğrencilere öğretilmelidir. Serbest ifadeleri içeren değişik, çeşitli ve çok sayıda iletişim etkinlikleri kullanılır. Öğrenciler anlama ve kavramaya yönlendirilir. Çeşitli işitsel ve görsel araçlardan yararlanır. Öğrenciler aktif öğrenenlerdir. Öğretim sürecinde hata kaçınılmazdır. Bailly'e göre bu yaklaşım davranışçı yaklaşımın bazı yönlerini hatırlatmaktadır(Bailly, 1997, Rézeau, 2001).

Bu yaklaşıma göre hazırlanan kitapların konu başlıkları "Evde", "Dairede", "Ailede", "Pencerede", "Asansörde", "Sokakta", "Postanede", "Kahvede", "Otelde", "Lokantada" gibi seçilmektedir (Puren 2004). Bu başlıklar kelime yaklaşımının başlıklarına benzemektedir. Bu yerlerde gerekli olan kelimeler ile iletişim biçimleri verilmekte, zaman üzerinde durulmakta, kişi, konu ve zaman içerikli karşılıklı konuşmalar sunulmaktadır. Örneğin postanede pul satın alma, mektup veya paket gönderme, kahvede çay, şeker, su isteme, lokantada yemek seçimi yapma, hesap ödeme, sokakta trafik kurallarından bahsetme gibi. Bunlar genellikle basit cümleler olmakta ve çeşitli iletişim türlerini içermektedir(Puren 2004). Diğer taraftan iletişimsel yaklaşım, öğrenme sürecinde öğrenciyi merkeze alan görüşlere göre dil eğitimini yeniden biçimlendiren bir yaklaşım olarak kabul edilir (Bailly, 1997, Rézeau, 2001). Uzun yıllar uygulanan bu yaklaşım bazı iletişim alıştırmaları nedeniyle eleştirilir. Çünkü hazır kalıp cümleler öğrencide ve öğretmende bıkkınlık yaratmaktadır. Bazıları mekanik uygulamalardır ve somut hiç bir durumu kapsamamaktadır.

2. Kavramsal-İşlevsel Yaklaşımlar: Bu yaklaşımın temsilcisi D. A. Wilkins, dil öğretimini dil bilgisi ve kelime bilgisi kavramları ile açıklamak yerine, iletişimde

kullanmanın temeli olan anlam üzerinde durmuştur. Dil eğitiminde içerik seçiminin önemli olduğu, öğretilecek kelimeler, dil öğelerinin sunumu, öğretim ilkeleri, modeli vb. üzerinde durulması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca öğrenciyi merkeze alan bir programla dilin öğretilmesi gerektiğini dile getirmiştir. Dil öğretim tekniklerini;

1. Birleştirme teknikleri: Öğretilecek dil öğelerini seçme, bunları dil mantığına uygun bir şekilde kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru sıralama,

2. Çözümleme teknikleri: Öğrenenin dil ihtiyaçlarını belirleme, mantıklı bir süreç izleyerek bunu düzenleme, buna göre içeriği düzenleme, olarak açıklamıştır.

Bu yaklaşımda dil öğretim amaçlarının belirlenmesine ve tanımlanmasına ağırlık verilmiş ve amaçların,

1. Öğrencinin gözle görülebilir davranışları olarak belirlenmeli,

2. Amaçları gerçekleştirme koşulları iyi tanımlanmalı,

3. Ulaşılabilecek en düşük performans düzeyi belirlenmeli,

gibi ilkelere hareketle saptanması öngörülmüştür. İşlevsel yaklaşımın dil öğretim uygulaması programlı öğretim ilkelerine dayanmaktadır. Yani davranışçı yaklaşımdaki programlı eğitim anlayışının dil öğretimine uygulanmasıdır (Rézeau, 2001). Özetle kavramsal-işlevsel ve iletişimsel yaklaşım öğrenmedeki yeni görüşlere göre yapılandırılmış, eğitim süreçleri yenilenmiş ve yeniden düzenlenmiş eski dil öğretim yaklaşımlarıdır (Rézeau, 2001). Bir başka ifadeyle davranışçı ve bilişsel yaklaşımlar birleştirilmiştir.

d. Yapılandırıcı Yaklaşım: Bu yaklaşımın temsilcileri Jean Piaget, Vygotsky ve Bruner'dir. Yapılandırıcı yaklaşımda öğrenme, bireyin aktif çabalarıyla oluşmakta ve zihninde yapılandırılmaktadır. Dil öğrenme de böyle olmaktadır. Yapılandırıcı yaklaşımla birlikte dil bilgisi öğretimi ayrıntılı olarak ele alınmış, amaçları, içeriği ve süreçleri yeniden belirlenmiştir. Böylece yeni dil bilgisi yaklaşımı gelişmiştir. Yapılandırıcı yaklaşım dil bilgisi öğretimine gelişimsel ve etkileşimsel olarak yaklaşmaktadır. Bu nedenle dil bilgisi öğretimine okul öncesi dönemden başlanmakta ve üst öğrenimlere kadar sürdürülmektedir. Bu süreçte çocuğun çeşitli etkileşimlerle dil bilgisini öğrendiği ve geliştirdiği açıklanmaktadır. Ayrıca dil becerileriyle zihinsel becerilerin ilişkili olduğu, birbirini geliştirdiği, çeşitli zihinsel beceriler gelişmeden bazı dil bilgisi kurallarının öğretilmemesi gerektiği açıkça belirtilmektedir. Dil bilgisinin öğretiminde bu ilkelere dikkat edilmesi öngörülmektedir(Güneş, 2013).

Yapılandırıcı yaklaşımda yeni dil bilgisi benimsendiğinden dil eğitimi uzmanları ve eğitimciler tarafından tanımlanan dil bilgisi öğretilmektedir. Bu süreçte öğrencinin ihtiyacına uygun, dil becerilerini geliştirici tanımlar ve kurallar ele alınmakta, dilin kullanım boyutuna ağırlık verilmektedir. Ders kitaplarında dil bilgisi terimlerinin sayısı azaltılmakta, bütün dil bilgisi terimlerini öğretmek yerine ortalama 20 kadar terim yeterli görülmektedir. Ayrıca 1980'li yıllardan sonra gündeme gelen metin dil bilgisi, sözlü metinleri inceleme, metinle öğrenme "Ne işe yarar?" sorusunun cevabını arama, yazma alıştırmaları yapma gibi etkinliklere yer verilmektedir.

Uzmanlara göre günümüzde dil bilgisi öğretimi bireylerin gerçek ihtiyaçlarına dayandırılmış, daha yararlı hale gelmiş ve bütüncül biçimde öğretilmektedir (Mpanzu, 2011). Bu yaklaşımda sezdirme yöntemi kullanılarak dilin mantığını keşfetmeye öncelik verilmekte ve dil bilgisinin etkili olmasına çalışılmaktadır.

Yapılandırıcı yaklaşıma göre dil bilgisi öğretiminin amacı, dil becerileri, iletişim, anlama, etkileşim, işlevsellik, kavramları geliştirme ve zihinsel becerileri geliştirme olarak ele alınmaktadır. Bu anlayışta dil bilgisi öğretimi amaç olarak değil çeşitli becerileri geliştirmek için araç olarak ele alınmaktadır. Bu nedenle dil bilgisi öğretimi katı kuralları içermemektedir. Dil bilgisinin yararlı, açık ve işlevsel olması, dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirmesi üzerinde durulmaktadır. Dil bilgisi öğretim sürecinde cümlede söz dizimi ve anlamaya ağırlık verilmektedir (Roland, 2005, Bentolila, 2006). Bir başka ifadeyle dil bilgisi öğretimi anlamak ve anlamı aktarmak için yapılmalıdır. Bruner'e göre bir şeyler ifade edebilmek için dilin bazı öğelerini ve kurallarını iyi bilmek gerekmektedir. Ancak bu süreçte dil bilgisini öğretmek başlı başına bir amaç olmamalıdır. Dil bilgisi, herhangi bir şeyi anlamak, bir anlamı aktarmak ve iletişim kurmak için kullanılmalıdır. Dil bilgisi anlamlı olmalıdır. Düşünmek, anlamak ve zihinsel becerileri geliştirmek için dil bilgisinden yararlanılmalıdır (Güneş, 2013).

İlkokul düzeyinde öğrenciye önce okuma ve yazma öğretilmelidir. Öğrenci, basit ve karmaşık metinleri anlama, bilgiyi seçme ve zihninde yapılandırma becerilerini geliştirmelidir. Dil bilgisi öğretimi, sıralama, sınıflama, karşılaştırma, ilişkilendirme, benzer ve farklılıklarını belirleme vb. gibi zihinsel becerileri gerektirir. Bu beceriler gelişmeden dil bilgisini öğretmek güç olmaktadır. Dilin bazı yönleri on yaşından önce öğrenilmemektedir. Özellikle bazı dil bilgisi kurallarının on yaşından sonra verilmesi gerekmektedir (Güneş, 2013).

Yapılandırıcı yaklaşım dil bilgisinde peş peşe kurallar öğretme yerine beceriye dönüşen öğrenme işlemlerine ağırlık verilmektedir. Beceri öğretiminde Tardif'e göre önce geliştirilecek dil becerisi hakkında bilgiler verilmekte, ardından gerekli teknikler öğretilmektedir. Ancak tekniklerin öğretilmesi başlı başına bir amaç yada son olmamalıdır. Bir sonuca ulaşmak veya beceriyi geliştirmek için araç olarak kullanılmalıdır (Tardif, 1997). Bu görüşlerden hareketle önce beceri hakkında bilgiler verilmekte, becerinin amacı açıklanmakta, ardından çeşitli etkinlikler verilerek beceriyle ilgili teknikler öğretilmektedir. Öğrencilerin bu bilgileri anlaması, zihninde yapılandırması ve uygulayarak becerilerini geliştirmesi gerekmektedir. Daha sonra becerilerin farklı durumlarda kullanılması için öğrenciler cesaretlendirilmelidir. Öğrencinin anlamadığı ve zihninde yapılandıramadığı çalışmaların beceriyi geliştirmeyeceği unutulmamalıdır (Bissonnette, Richard, 2001, Saskatchewan, 2001).

Eğitim sürecinde öğrencilerin dil bilgisini aktif öğrenmelerini sağlamak için düzeylerine uygun çeşitli görev-etkinlikler verilmelidir. Etkinlik yaklaşımı son yıllarda dil bilgisi öğretim kitaplarında uygulanmaya başlamıştır. Bu yaklaşımla artık öğrenciler dil bilgisi veya kültür öğrenmek için güdülenmiyor, tam tersine ilginç görev ve etkinlikler yapmaya yönlendiriliyorlar. Öğretmen öğrencileri önce yapılacak etkinliğe hazırlıyor ardından etkinliği uygulamaya koyuyor. Böylece öğrenciler çeşitli etkinlikler yaparak dil bilgisini öğreniyorlar. Bu yaklaşımda

öğrencilere çeşitli projeler de verilmektedir. Örneğin sevdiği bir kahramanın posterini yapma, hayvanlarla ilgili bir radyo yayını hazırlama, bir hikâyenin sonunu tamamlama, okulun kuruluş gününü kutlama etkinlikleri düzenleme, panel, forum, tartışma vb. görevler bunlardan bazılarıdır (Puren, 2004).

Dil Bilgisi Öğretim Modelleri

Dil bilgisi öğretiminde günümüze kadar çeşitli modeller uygulanmıştır. Bu modeller üç grupta toplanmaktadır. Birincisi dil bilgisinin dil derslerinden ayrı ve başlı başına bir ders olması, ikincisi dil dersleri içinde kısa ve sık sık uygulamalarla dil bilgisi öğretilmesi, üçüncüsü de dil sorunlarını çözmek için atölye çalışmaları yapılmasıdır. Eski uygulamalarda genellikle ayrı bir ders olan dil bilgisi yapılandırıcı yaklaşımla birlikte dil dersleri içindeki çeşitli etkinliklerle öğretilmektedir. Bazı dil bilgisi kavramları ve kuralları soyut olmaktadır. Öğrencilerin bunları anlaması ve zihninde yapılandırması belirli bir zamanı gerektirmektedir. Bu nedenle dil bilgisi öğretim süreci geniş zamana yayılmaktadır. İlk okulun başından itibaren öğrencilere dil bilgisi kuralları sezdirilmekte ancak tanımlara yer verilmemektedir. Daha sonraki yıllarda dil bilgisi kuralları aşamalı olarak verilmekte, kuralların öğretimi etkinliklerle ve proje ödevleriyle gerçekleştirilmekte, çeşitli örneklerle öğrenme süreci zenginleştirilmektedir. Tarihsel süreç içerisinde dil bilgisi öğretiminde iki temel modelin uygulandığı görülmektedir. Bunlar aşağıda verilmektedir.

Tümdengelim Modeli: Tümdengelim bir düşünme biçimi olarak bütünden parçaya doğru ilerlemekte, genel yargılardan tekil ve özel sonuçlar çıkarma işlemlerini kapsamaktadır. Bu anlayış dil bilgisi öğretiminde de yıllardır benzer şekilde kullanılmaktadır. Bu modelde bütünden parçaya doğru ilerlenmekte, bazı ilke veya kurallardan hareket edilerek bir olay, durum ya da örnek açıklanmaktadır. Tümdengelim doğru bir değerdir. Çünkü bütün doğru ise parça da doğru olmak zorundadır. Bir soruna çözüm bulmak ve bir işleyişin sonucunu görmek için uygulanmaktadır. Öğrenci önce dille ilgili kuralları öğrenmektedir. Dille ilgili kuralları öğrenildikten sonra kurallardan hareket edilerek özel durumlar açıklanmakta, bir olayın veya bir kuralın sonucuna göre başlangıç durumu hakkında karar verilmektedir (Groupe Dépermentale Maitrise de la Langue, 2008). Öğrenenin dil ihtiyaçlarını belirleme, mantıklı bir süreç izleyerek düzenleme ve buna göre içeriği oluşturma bu modelde önemli olmaktadır.

Tümevarım Modeli: Parçadan bütüne giden zihinsel işlemleri içermektedir. Düşünme biçimi olarak zihnimizin tek tek olgularla ilgili yargılardan hareket ederek genel sonuçlara ulaşması işlemlerini içermektedir. Tümevarımın doğruluk değeri olasılıklıdır. Bu anlayış dil bilgisi öğretiminde de yıllardır benzer biçimde kullanılmaktadır. Bu modelde parçadan bütüne doğru ilerlenmekte, örnek, olay, sorun ve özel durumlardan hareketle genel kurallara veya sonuçlara ulaşılmaktadır. Bu süreçte bir örnek çeşitli yönlerden incelenmekte, gözlenmekte, başka örneklerle karşılaştırılmakta, benzer ve farklı yönleri araştırılmaktadır. Ardından örneklerin ortak noktalardan hareket edilerek genel kurallara ulaşılmaktadır. Bu işlemler öğrencilerde dil bilgisi mantığını keşfetmeye ve bilimsel düşünme becerilerini

geliştirmeye katkı sağlamaktadır. Bu modellerden örnekte kavrama, somuttan soyuta doğru gidilmektedir (Groupe Dépermentale Maitrise de la Langue,2008). Bu modelde öğretilecek dil öğelerini seçme, bunları dil mantığına uygun bir şekilde kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru sıralama işlemleri önemli olmaktadır.

Temel İçerik

Dil bilgisi alanının temel içeriği incelendiğinde zaman içerisinde önemli değişimlerin olduğu görülmektedir. Dil bilgisi öğretiminde önceleri dilin kurallarına ağırlık verilmiştir. Bu anlayışa göre bir dili öğrenmek, doğru konuşmak ve yazmak için dilin kurallarını iyi bilmek gerekmektedir. Bu nedenle öncelik dil bilgisi öğretimine verilmektedir. Öğretim sürecinde dilin temel kuralları, kavramları, kelime ve cümle yapıları üzerinde durulmakta, dil kuralları ezberletilerek karışık ve zor dil bilgisi kurallarının ayrıntılarına kadar inilmektedir (Puren,2004). Dil bilgisi kurallarının peş peşe sırayla öğretildiği bu uygulama 19. yüzyıla kadar sürdürülmüştür.

Daha sonraki yıllarda bu anlayış değişmeye ve 1890'lı yıllarda dil bilgisi öğretiminde kelime ön plana çıkmaya başlamıştır. "Öğrenciye önce dilin öğeleri, yani kelimeler öğretilmeli" düşüncesinden hareketle kelime öğretimine ağırlık verilmiştir. Kelimeler işlev, biçim ve anlam yönüyle incelenmiştir. Kelimenin yapı özellikleri, kök, ek, gövde, kelime türleri, anlam özellikler gibi bütün yönleri ele alınmıştır. Dilin biçimsel yönüne ağırlık verilmiş, kelimelerin metin içinde anlamları ele alınmıştır(Nguyen,2003).

Dil bilgisinde kelime öğretimi uzun yıllar sürmüş, Chomsky 'nin görüşleriyle birlikte değişmeye başlamıştır. Chomsky'e göre dil edinme insanlarda genetik bir donanımla yani doğuştan bir yetenekle olmaktadır. Çocuklar dili öğrenirken önce cümle yapısını kavramakta ardından bunları farklı cümle yapılarına dönüştürerek yeni cümleler üretmektedir. Cümle yapısını anlayan çocuk çok sayıda cümle üretebilmektedir. Bu düşünceleri savunan Chomsky 1957 yılında yayınladığı "Cümle Dizisi Yapıları" adlı kitabında yapısalcı dilbilime karşı çıkmış ve üretimsel dilbilimini öne sürmüştür. Chomsky, dili üretici bir sistem olarak ele almakta ve dilin üretici yapısını kavrayan kişinin sonsuz sayıda cümle üretebileceğini vurgulamaktadır (Mason, 2001). Dil bilimdeki bu gelişmeler dil bilgisi çalışmalarına da yansımıştır. Metin ve cümledeki anlam ilişkilerini ortaya çıkarmak ve yapıyı kavramak için cümle çözümlemeleri esas alınmıştır. Daha sonraki yıllarda iletişimsel yaklaşımda da öğrencilerin iletişim ihtiyaçlarını karşılamak için basit cümleler verilmiştir (Puren 2004).

Dil bilgisi öğretiminde cümlelerin temel alınması üzerine isim ve fiil gibi cümlelerin öğeleri üzerinde durulmuş ve öğrencilere söz dizimsel olayların temelleri öğretilmiştir. Öğretim sürecinde çözümleme yöntemi kullanılmıştır. Çözümleme, bir cümleyi öğelerine ayırma, özelliklerini ortaya koyma, cümledeki her kelimenin niteliklerini belirleme, kök ve eklerine ayırma gibi işlemleri kapsamaktadır. Metin ve cümledeki anlam ilişkilerini ortaya çıkarmak ve yapıyı kavramak için cümle çözümlemeleri esas alınmıştır. Cümle dil bilgisinde cümleyi analiz etme, öğelerini belirleme, işlevlerini ortaya koyma biçimi değişmektedir. Bu anlayışta morfolojik özelliklere dayalı daha sistemli ölçütler kullanılmakta (kelime biçimi, değişimi türü)

veya sözdizimi (kelime grupları veya cümlelerin oluşumu) gibi. Bu yaklaşımda geleneksel dil bilgisinde kullanılan tanımları çoğu kullanılmamaktadır (Léger, 2013).

Son yıllara kadar metin dil bilgisinin hiç konusu olmamıştır. Bir başka ifadeyle dil bilgisi öğretim düşüncesi içinde metin hiç yer almamıştır. 1980'li yıllardaki hızlı gelişmeler cümleyi dilbilgisinin tek aracı olmaktan çıkarmış ve yeni bir anlayışla metin gündeme gelmiştir. Metnin' metinselliğini keşfetmek' için metin dil bilgisi öğretilmeye başlanmıştır. Kısaca dil bilgisi öğretimi cümleden çıkararak cümleler arasına girmiştir. Metin dil bilgisinde cümle düzenine ilişkin çalışmalar gözlemle yapılmakta, olaylar analiz edilmekte, metinlerde bağdaşıklık, paragrafların düzeni, noktalama, bağlaçlar, tümleçler, isim çeşitleri, fiillerde zaman, öyküleyici metinde zaman gibi öğeler incelenmektedir. Bu anlayışta metin dil bilgisi, cümle dil bilgisi ve sözlü dil bilgisi bir birine karşı değil birbirini tamamlayan öğeler olarak ele alınmaktadır. Cümle dil bilgisi cümle düzeyindeki dil olaylarını ele almakta, metin dil bilgisi metin kadrosunu incelemekte, sözlü dil bilgisi ise dilin uygulama alanı gibi kabul edilmekte ve bir amaca yönelik belirli zamanlarda yapılan konuşmalar incelenmektedir (Baratte,2010). Böylece metin dil bilgisinde cümle, metin ve sözlü metinler olmak üzere bütüncül bir yaklaşım uygulanmaktadır.

Bu anlayış yapılandırıcı yaklaşımda ele alınmakta, yeni dil bilgisi anlayışı içinde cümle, metin ve sözlü dil bilgisi birlikte kullanılmaktadır.

Dil Bilgisi Öğretim Yöntemleri

Dünyamızda geçmişten günümüze kadar uygulanan dil bilgisi öğretim yöntemleri incelendiğinde karşımıza uzun bir liste çıkmaktadır. Her döneme, dile ve yaklaşıma göre farklı yöntemlerin uygulandığı görülmektedir. Bunlar 'Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi, Doğal Yöntem, Doğrudan Öğretim Yöntemi, Aktif Yöntem, İşitsel-Sözel (Dinle-Konuş)Yöntem, Görsel-İşitsel Yöntem, Geleneksel Yöntem, Sezdirme Yöntemi' gibi sıralanabilir. Aşağıda önemli görülen bazı yöntemler açıklanmaktadır.

Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi: Bu yöntemin amacı dil bilgisi kuralları ve çeviri yoluyla öğrencilere okumayı, yabancı dildeki metinleri çevirmeyi, ardından dinleme ve konuşmayı öğretmektir. Dil bilgisi öğretiminde önce kural sunuluyor, açıklanıyor ve ardından cümle içinde gösteriliyordu. Öğrencilere verilen cümleler genellikle dil bilgisi kurallarını öğretmek için kurulmuş kalıp cümlelerdi. Bunlar metinden kopuk veriliyordu. Dil öğretimi çalışmaları ezber, taklit ve tekrar yoluyla gerçekleştirildiğinden öğrenciler sıkılmakta ve dersler tek düze yürütülmekteydi(Puren,2004,Rodríguez Seara,2004).

Doğrudan Öğretim Yöntemi: Bu yöntem dil bilgisi-çeviri yöntemi ile doğal yöntemin birleştirilmiş ve biraz daha geliştirilmiş halidir. Dil bilgisi, konuşma ve okumayı tamamlayıcı bir öğe olarak ele alınır ve dolaylı olarak öğretilir. Dil bilgisi öğretiminde kurallar ayrıntılı biçimde açıklanmadan, örneklerden hareket ederek dolaylı olarak öğretilir. Dil bilgisi bir amaç değil bir araçtır (Puren,2004,Rodríguez Seara,2004). Dil öğretimi alanında uzun yıllar uygulanan bu yöntem daha sonraki yıllarda yerini aktif yönetime bırakmıştır.

Aktif Yöntem: Aktif yöntem Fransız okullarında 1920- 1960' lı yıllar kadar yabancı dil öğretiminde kullanılmıştır. Bu yöntem dil bilgisi-çeviri yöntemi ile doğrudan öğretim yöntemlerinin birleştirilmesiyle oluşmuştur. Bu yöntem de izlenen bazı süreç ve teknikler dil bilgisi-çeviri yöntemine, uygulanan eğitim ilkeleri ise doğrudan öğretim yöntemine aittir. Yöntem bu iki yöntemin karıştırılarak dengelenmesidir. Bu yöntem daha sonraki yıllarda uygulanan görsel-işitsel yöntemin hazırlayıcı olmuştur (Puren,2004,Rodríguez Seara,2004).

İşitsel-Sözel (Dinle-Konuş)Yöntem: Bu yöntem II. Dünya Savaşı sırasında ortaya çıkmıştır. Amerikan askerlerinin dil ihtiyaçlarına hızlı cevap vermek ve İngilizce dışındaki dilleri çabucak öğrenmelerini sağlamak için geliştirilmiştir. Bu yöntem, davranışçı yaklaşım ve yapısalcı dilbilim görüşlerinin birleştirilmesiyle oluşmuştur. Bu anlayışa göre dil bir insan davranışdır. Bu davranışlar uyarıcı-tepki ve pekiştirme bağlamında şartlandırılarak geliştirilir. Bir uyarıcıya verilen doğru cevaplar tepki olarak ele alınır. Uygun tepkileri almak için dil laboratuvarlarında yoğun tekrarlar yapılır. Bu tekrarlar öğrencilerin dil yapılarını ezberlemelerini ve otomatik tepki vermelerini kolaylaştırır(Rodríguez Seara,2004). Başlangıçta dil bilgisine fazla yer verilmez Dil bilgisi öğretimi aşamalı olarak çeşitli konulara yerleştirilir.

Geleneksel Yöntem: Uzun yıllar uygulanan bu yöntemde dil bilgisi öğretimi için önce bir dil bilgisi kuralı verilir, kural açıklanır veya tanımlanır. Ardından dil olayı gözlenir. Daha sonra çeşitli uygulama örnekleri verilir. Bu yöntemde tümünden gelim yöntemi, soyuttan somuta, kuraldan uygulamaya, genelden özele doğru ilerleme uygulanır. Keşfetme işlemleri yapılmaz.

Sezdirme Yöntemi: Yapılandırıcı yaklaşım ve yeni dil bilgisiyle birlikte uygulanan sezdirme yöntemi, dilin soyut kurallarını ezberleme değil, öğrencinin dil ve zihinsel becerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle öğrencilerde dili sorgulama, dille ilgili düşünme ve araştırma yapma mantığını oluşturmaya çalışmaktadır. Öğrenci dil hakkında bilinçli olmalı ve dili etkin kullanmalıdır. Dilin yapısıyla ilgili bilgiler, işlemler ve kurallar öğrencilere sözel bilgiler gibi aktarılamaz. Öğrenciler onları tıpkı bilimsel bilgiler gibi çeşitli deneysel tipteki etkinliklerle keşfederler. Bu süreçte dilin işlevlerini ve genel kurallarını anlamaya çalışır ve araştırırlar. Bu işlemler tümevarım modeliyle birleştirilir ancak tüm dengelimi düşünme de hissettirilir. Bu yöntem öğrencilerin gözlem kapasitesine, kendilerini ifade etme, kanıtlama, düşünme ve sorgulama becerilerine doğrudan katkı sağlamaktadır. Dil bilgisi bilgilerini öğrencilerin sürekli olarak zihinde yapılandırmalarına izin verir. Bu yöntemde açıklama, süreç ve koşul bilgilerine yer verilir.

Sezdirme yönteminin ilk aşamasında öğrencilere gerekli açıklamalar yapılır. Ardından dil olayı gözlenir, gerekli bilgiler toplanır. Gözlemlerden kurallar oluşturulur, sınıflama yapılır, alıştırımlarla zihinde yapılandırılır ve uygulamaya aktarılır. Bu yöntem tümevarım yöntemiyle birlikte uygulanır. Bu yöntemin özellikleri, somuttan soyuta, özelden genele, değişimden kurala ve muğlaklıktan açıklığa biçiminde ilerlemektedir (Groupe Dépermentale Maitrise de la Langue, 2008). Bu yöntemle sınıfta doğal bir iletişim kurulmakta ve dil üzerinde tartışılmaktadır. Öğrencilerin birlikte gözlem yapmaları, gerekli bilgileri toplamaları ve kuralları keşfetmeleri istenmektedir. Kuralları gözleme ve keşfetme

işlemleri yapılandırıcı yaklaşımda üzerinde durulan işlemlerdir. Yapılandırıcı yaklaşım dil bilgisi öğretiminde öğrencinin dil kurallarını kendi çabasıyla aktif olarak keşfetmesini, zihninde yapılandırarak uygulamaya aktarmasını öngörmektedir (Nguyen,2003).

Bu yöntemde keşfetme işlemine çok ağırlık verilmekte ve uygulamanın temelini oluşturmaktadır. Keşfetme sürecinde öğrencinin kuralları iyi öğrenmesi için bilgiyi genişletme, benzer ve farklılıkları bulma, sınıflama, gruplama, karşılaştırma yapma gibi zihinsel işlemlere yer verilmektedir. Bilgileri ve süreçleri kesinleştirmek için sık ve kısa süreli alıştırmalar, etkinlikler ve uygulamalar yapılmaktadır. Böylece dil bilgisi kuralları ile öğrenilenler zihne yerleştirilmekte ve uygun durumlarda tekrar kullanmak için zihinde yapılandırılmaktadır. Kısaca bu uygulama gözlem yapma, kural oluşturma, alıştırma yapma ve gözden geçirme aşamalarıyla aktif olarak yürütülmektedir. Bir başka ifadeyle sezdirme yöntemiyle dil bilgisi aktif olarak öğrenilmekte ve zihinde yapılandırılmaktadır. Bu yönüyle yapılandırıcı yaklaşımla dilbilgisi öğretiminde bu yöntem kullanılmaktadır.

Sezdirmeye Yöntemiyle Aktif Öğrenme Süreci

Sezdirmeye yöntemiyle dil bilgisini aktif öğrenme altı aşamada gerçekleştirilmektedir. Bu aşamalarda uygulanan işlemler ve etkinlikler aşağıda verilmektedir (Chartrand,1996,1995, Groupe Dépermentale Maitrise de la Langue 2008).

Sunuş: Bir dil olayı incelemeyden önce öğrencilerin niçin bu olayı incelediklerini, neden gerekli olduğunu ve bu bilgileri nerelerde kullanacaklarını bilmeleri önemlidir. Bu amaçla öğrencilere gerekli açıklama yapılmakta, ön bilgileri harekete geçirilmekte, karşılaşılan sorunlar verilmekte, iyi öğrenmeleri gerektiği anlatılmaktadır. Sürece bu şekilde başlanmakta çeşitli sorularla öğrencilerin dil bilgisinin önemini anlamaları sağlanmaktadır.

1. Olayı Gözleme: Birinci aşama bir dil bilgisi olayını keşfetmek için seçilmiş cümleleri gözleme etkinliklerini kapsamaktadır. Dilin sistemli incelenmesi cümledeki yapıya dayalı veya kısa metinler üzerinde gerçekleştirilmektedir. Öğretmen öğrencilere küçük ekipler halinde görevler vermektedir. Örneğin metin, cümle, kelime grupları gibi öğeleri benzerliklerine göre gruplama gibi. Bu işlemi sınıfça belirledikleri ölçütlere göre yapmaları, başka örneklerle karşılaştırmaları ve yeni bilgiler toplamaları istenir. Öğrenciler işlemi yaparken gözlemlerini not ederler. Sonuçlarını ve karşılaştıkları sorunları sınıfa sunarlar. Öğretmenin yönetiminde tartışılır, hangi sorunlar daha sistemli incelenmeli diye sınıfça karar verirler, aynı gözlem çeşitli örnekler üzerinde gerçekleştirilir. Bunun için "çalışma metni" hazırlanır. Bu metin öğrenci cümlelerinden, günlük veya edebî metinlerden alınan örneklerle oluşturulabilir. Çalışma metni öğretmen veya sınıf tarafından hazırlanabilir.

2. Örnekleri Değiştirme ve Hipotez Oluşturma: Dilin bir ögesinin işlevini anlamak için dil olayını gözlemek yetmez, onları değiştirerek farklı durumları da görmek gereklidir. Öğrencilere farklı değişimleri gösterirken onların temel özellikleri ve işlevleri iyi fark etmeleri sağlanmalıdır. Bunun için basit söz dizimsel işlemlerden yararlanılır. Yani harf, hece, kelime ilave etme, çıkarma, değiştirme, yerleştirme gibi. Öğrenciler verilen örneklerdeki değişimleri görürler, incelerler, dil bilgisi

kurallarına uygun olmak kaydıyla kendileri de benzerlerini yaparlar. Bu işlemler yapı ve anlam konusunda bilgi verir, değişimleri gösterir. Çalışma metninin örneklerinin değiştirilmesi dil bilgisi olayının işlevi hakkında tanımlayıcı veya açıklayıcı hipotezler oluşturmaya izin verir. Örneğin, özne yüklemle uyum sağlıyor, zamirlerin biçimi işlevine göre değişiyor, isim ve sayılar cümlede uygunluk oluşturuyor gibi. Bu hipotezler deftere not edilir.

3. Hipotezleri Doğrulama: Belirlenen hipotezler başka çalışma metinleri üzerinde incelenir ve değerlendirilir. Eğer aynı sonuçları veriyorsa belirlenen hipotezler genelleştirilir, kural ve ilke biçiminde ifade edilir.

4. Kural Oluşturma: Bu aşamada öğrenciler çalışma sonucu keşfettikleri kuralı veya ilkeyi kendi kelimeleriyle yazarak açıklarlar. Ardından yazdıkları kuralı öğretmenin yönetiminde tartışır. Arkadaşlarıyla birlikte keşfettikleri ilke ve kuralı olabildiğince netleştirirler. Öğrenciler bu süreçte keşfettikleri kuralı çeşitli kaynak kitaplardan da araştırarak doğrularlar. Farklı eselerde farklı biçimlerde ve önemde ele alınma durumunu da görürler. Bu çalışma bir olay hakkında farklı kaynaklarda farklı tanımların olduğunu anlamalarını sağlar. Öğrenciler bu kuralları sınıf olarak kabul etmeli, paylaşmalı ve aynı kelimeleri-terimleri kullanmalıdır.

5. Alıştırma Yapma: Öğrenciler keşfettikleri dil olayını çeşitli metinlerinde uygularlar. Bu süreçte kural dışı olan dil bilgisi olayları da aşamalı olarak verilmelidir. Öğretmen basit işlemlerden karmaşık işlemlere doğru ilerlemeli, öğrencilere yazma sürecinde bunlara benzer durumları ve becerileri göstermeli, kullanmalarını istemelidir.

Bu çalışmalar incelenen dil bilgisi kavramına katkı sağlamaktadır. Uzun çalışmalarını gerektiren bu aşama yeni bilgileri iyi öğrenme, otomatik hale getirme ve sorun çözme süreçlerini geliştirme açısından önemlidir. Bunun için öğrenciye yeterli süre verilmelidir. Önce kısa süreli alışımlardan başlanmalı ardından uzun süreli alıştırmalara geçilmelidir. Genel olarak en fazla 15 dakikalık alıştırmalar tercih edilmelidir.

6. Uygulamaya Aktarma: Sezdirme yöntemiyle aktif öğrenme sürecinin son aşaması öğrenilenleri uygulamaya aktarmadır. Bu aşamada farklı metinlerle ve değişik uygulamalarla öğrenilenler geliştirilir ve değerlendirilir. Öğretmen öğrencilerin öğrendikleri yeni bilgileri okuma ve yazma etkinliklerinde kullanmaları, yeni durumlara aktarmaları ve uygulamaları için rehberlik etmelidir. Öğrenciden yazarken daha önceden incelediği dil olaylarına dikkat etmesi ve iyi kullanması istenmelidir. Bu süreçte incelenen ve öğrenilen dil olaylarının uygulanması üzerinde önemle durulmalıdır (Chartrand,1996,1995, Groupe Dépermentale Maitrise de la Langue 2008).

Ülkemizde Dil Bilegisi Öğretimi

Dil bilgisi öğretimi konusunda ülkemizdeki uygulamalar incelendiğinde karşımıza çeşitli yaklaşımlar ve yöntemler çıkmaktadır. Bunlar davranışçı, bilişsel ve yapılandırıcı yaklaşımlar olmaktadır. Davranışçı yaklaşımda dil bilgisi öğretimi

geleneksel olarak yürütülmüştür. Bu yaklaşım, dil bilgisi tanım ve kurallarını, sayılı ve sınırlı örneklerle öğrettiği, bu dersi katı ve sevimsiz hale getirdiği, kuralların “Ali camı kırdı. ” gibi hep aynı örneklerle ezberletilmeye çalıştığı yönleriyle eleştirilmiştir.

Türkçe öğretiminde güncel değişimler 2005 Programıyla birlikte başlamıştır. 2005 yılında uygulamaya konulan yeni Türkçe Öğretim Programı, eğitim ve dil alanındaki son bilimsel gelişmeler, yaklaşımlar ve modeller çerçevesinde geliştirilmiştir. Yapılandırıcı Türkçe öğretimiyle öğrencilerimizin dil, zihinsel, bireysel ve sosyal becerilerini geliştirmeye ağırlık verilmiştir. Dil bilgisi öğretimi 2005 Türkçe (1-5 Sınıflar) Öğretim Programında ayrı bir ders ya da ayrı bir öğrenme alanı olarak değil, Türkçe dersinin diğer öğrenme alanlarıyla birlikte ele alınmıştır. Dil bilgisi, dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve sunu olmak üzere bütün dil öğrenme alanlarıyla birlikte sarmal olarak düzenlenmiştir. İlkokul düzeyinde, dil bilgisi kural ve ilkelerinin sezdirilmesi yolu benimsenmiştir (MEB,2005). Dil bilgisi etkinlikleri öğrencilere verilen dinleme veya okuma metinlerinden seçilmektedir. Böylece dil ve dil bilgisi etkinliklerinin öğrencilere birlikte sunulması öngörülmüştür.

Türkçe (1-5 Sınıflar) Öğretim Programında dil bilgisi öğrenme süreci ilk okuma yazma öğretimi içinde ses bilinciyle başlamaktadır. Ses Temelli Cümle Yöntemiyle ilk okuma yazma öğretiminde öğrencilerin düzeylerine uygun ses olayları sezdirilmektedir. Ardından seslerden hecelere, kelimelere ve cümlelere ulaşılmakta, öğrenci tümevarım yöntemiyle, keşfederek, somuttan soyuta, özelden genele doğru ilerleyerek dilimizin kurallarını çeşitli etkinliklerle öğrenmektedir. Türkçe (1-5 Sınıflar) Öğretim Programında öngörülen bu uygulamalar dünyamızdaki yeni yaklaşımlara ve yeni dil bilgisi anlayışına uygun olarak düzenlenmiştir. Böylece öğrencilerimizin dil ve zihinsel becerilerini geliştirmeleri, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmaları, okuma, yazma, anlama, düşünme, araştırma, sorgulama, sorun çözme gibi becerilerini geliştirmeleri amaçlanmıştır

Kaynakça

- Baratte,Fialip M.(2010) Grammaire 2009/2010, La grammaire scolaire,netia59a.ac-lille.fr/va.../1grammaire_MFB.doc
- Bailly, Danielle (1997) Didactique de l'anglais, Objectifs et contenus de l'enseignement, Paris : Nathan
- Bentolila,Alain (2006).Rapport de Mission sur l'enseignement de la Grammaire, Université Paris 5 – Sorbonne
- Besse, H. ve Porquier, R. (1991). Grammaire et didactique des langues, Didier, Paris.
- Chartrand, Suzanne-G. (1996). Pour un nouvel enseignement de la grammaire, Collectif sous la direction de Suzanne-G. Chartrand, Editions.Logiques. Québec.
- Chartrand, Suzanne-G. (1995). Enseigner la grammaire autrement : animer des démarches actives de découverte, Québec français, no:99, 32-35.

- Contant, Annie (2011). Nouvelle Grammaire Et Enseignants De Français Langue Seconde , Université Du Québec à Montréal.
- Cuq, Jean-Pierre(1996). Une introduction a la didactique de la grammaire en Français Langue étrangere, Paris : Les Éditions Didier.
- Cuq, Jean-Pierre (2003) . le dictionnaire de didactique du français langue étrangère et seconde, CLE International, Paris.
- Cuq, J. P., Gruca, I. (2005). Cours de didactique du français langue étrangère et seconde, Grenoble, Presses Universitaires de Grenoble.
- Francoeur-Bellavance, Suzanne (1992).Pédagogie de la grammaire au primaire...avec ou sans Manuel, Québec français, n° 86, p. 49-52.<http://id.erudit.org/iderudit/44823ac>
- Groupe Dépermentale Maitrise de la langue (2008).Enseigner la grammaire a l'école Primaire, Le Raport de Éducation Nationale,Académie Montpellier,Inspection Académique Gardé,France.
- Guay, Marise(2011). Grammaire traditionnelle ou nouvelle grammaire? Une fausse question, un vrai débat, Québec français, Volume 8, numéro 1,s. 18.
- Güneş, Firdevs (2007).Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma,Nobel Yayınları, Ankara
- Güneş, Firdevs (2013).Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller ,Pegem A Yayınları,Ankara
- Léger, Véronique(2013). Introduction à la nouvelle grammaire, www.orthographe-recommandee.info, E.T..18.05.2013
- Mason, Timothy (2001). Langue et enfance : Chomsky et ses critiques, formation des PE2 à l'IUFM de Versailles entre 1994 – 2001, Université de Paris.
- MEB.Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2005). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu,Ankara: MEB Basımevi.
- Ministère de l'Éducation de l'Ontario (2011).Le guide d'accompagnement de la webémission portant sur La nouvelle approche de l'enseignement de la grammaire,Ontario.
- Ministère de l'Éducation de l'Ontario (2008).Démarche dynamique d'apprentissage de la grammaire, Grammaire nouvelle, Imprimeur de la Reine pour l'Ontario.
- Mpanzu, Mona(2011). Quelques Principes Propres A La Didactique De La Grammaire Des Langues Etrangères, Atelier pédagogique, PUNIV 8070, Cacuaco /Luanda.
- Nguyen, Quang Thuan (2003). Enseigner la grammaire aujourd'hui, Formation et autoformation des enseignants de français,Université nationale de Hanoi.
- Nguyen, Quang Thuan (2001).Méthodologie de l'enseignement des compétences linguistiques (Notes de cours), Université des Langues Etrangères - Université Nationale de Hanoi.

Perrenoud, Philippe(2004). *Evaluer les compétences, la revue de l'Éducateur*, Mars, Paris.

Poulin, Daniel (1980). *Grammaire traditionnelle et Grammaire nouvelle, ou de l'analyse logique à l'analyse structurale*, 32 Québec français Décembre, <http://id.erudit.org/iderudit/57201ac>

Puren, Christian (2004). *L'évolution Historique Des Approches En Didactique Des Langues-Cultures ou Comment Faire L'unité Des « Unités Didactiques »*, Congrès Annuel de l'Association pour la Diffusion de l'Allemand en France (ADEAF), École Supérieure de Commerce de Clermont-Ferrand, 2-3 Novembre 2004, France.

Rézeau, J. (2001). *Médiatisation et médiation pédagogique dans un environnement multimedia* Université Victor Segalen Bordeaux 2, France.

Rodríguez Seara, A. (2004). *L'évolution des méthodologies dans l'enseignement du français langue étrangère depuis la méthodologie traditionnelle jusqu'à nos jours*, Cuadernos del Marqués de San Adrián: Revista de humanidades, no. 1, <http://www.uned.es/cattudela/revista/>

Roland, Jean-Claude (2005). *Pourquoi, quand, comment ... "faire" de la grammaire dans un cours de FLE ?* (<http://www.edufle.net>.)

Smith, Andrew (2007). *La linguistique et la variété de ses grammaires*, LETRAS 42 Universidad Nacional Costa Rica.

Tardif, Jacques(1999). *Le transfert des apprentissages*. Montréal, Éditions Logiques.

Tardif, Jacques (1997). *Pour un enseignement stratégique*. Montréal : Editions Logiques.

Vargas, Claude (2003). *La grammaire scolaire en France à l'aube du XXVe siècle*, Québec français, n° 129, 2003, p. 69-72.